

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Етногеографія України»

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Белова Наталія Володимирівна
Наукова ступінь	кандидат географічних наук
Наукове звання	
Посада	доцент кафедри географії та природознавства
Місце роботи	ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Факультет природничих наук
Адреса кафедри	вул. Галицька, 201 а, каб. 206, м. Івано-Франківськ
Контакти	+38 (067) 34 36 271
E-mail	natalja14below@gmail.com
Посилання на персональну сторінку	https://fpn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/22/2018/03/%d0%91%d8f.pdf

Опис дисципліни

Назва дисципліни	Етногеографія України
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год., з них: 16 год. лекційних та 14 год. практичних занять, 60 год. самостійної роботи. Вид контролю – залік.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=146&id_cou=2110
Консультації	2 години, згідно розкладу.

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Етногеографія України» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 106 Географія. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження етнічної структури населення України і окремих регіонів та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості протікання етнічних процесів у державі (окремих регіонах), вдосконалення вмінь та навичок регіональних досліджень набутих під час вивчення дотичних дисциплін.

3. Мета та цілі курсу

Метою дисципліни є вивчення територіальної особливості національної структури населення України.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- освоїти науково-методичні основи етногеографії як науки;
- дослідити географію етнічної структури населення України та окремих її регіонів;
- розкрити просторові особливості етнічної структури населення Західної України.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

знати:

- сутність терміну «етнос»; концепції походження етносу; структуру етносу та його ієрархічні рівні; історичні типи етносу; особливості етнічних процесів;

- етнічну структуру населення України, її територіальні відміни, динаміку;
  - етнічну структуру населення Західного регіону України, її просторові особливості.
- вміти:**
- визначати рівень етнічної різноманітності населення регіону;
  - побудувати картосхеми етнічної структури населення;
  - побудувати матриці бальної оцінки територіальної поширеності та рейтингової значимості найчисельніших етнічних груп у регіоні;
  - побудувати картосхеми етнічної різноманітності населення України.

4. Компетентності

- Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми територіальної організації суспільного виробництва, природокористування і виробляти рішення щодо їх усунення; здатність вчитися; автономія;
- Здатність аналізувати географічні об'єкти та феномени як природного походження, так і технічні та техногенні, з погляду фундаментальних науково-географічних підходів і знань, а також на основі відповідних картографічних та геоінформаційних методів;
- Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем);
- Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті знання з природничих дисциплін.

5. Результати навчання

- Знання основних категорій і концепцій фізичної та суспільної географії;
- Поглиблені знання про принципи структурної й функціональної організації географічних об'єктів, явищ і процесів, професійне володіння методами систематизації, типології та класифікації;
- Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі географії для самонавчання та творчого саморозвитку;
- Готовність до роботи з науковою і методичною літературою, картографічними матеріалами та іншими джерелами інформації.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 3 кредити ECTS, 90 год.

<u>Вид заняття</u>	<u>Загальна кількість годин</u>
лекції	16
практичні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

<u>Семестр</u>	<u>Спеціальність</u>	<u>Курс (рік навчання)</u>	<u>Нормативний / вибірковий</u>
8	106 Географія	4 курс ОР «бакалавр»	вбірковий

Тематика курсу

<u>Тема, план</u>	<u>Форма заняття</u>	<u>Завдання, год</u>	<u>Вага оцінки</u>	<u>Термін виконання</u>

Тема 1. Етнос і етнічна структура населення як об'єкт вивчення етногеографії України.	Лекція 1	2 год	5	Згідно розкладу
Тема 2. Географічні особливості етнічних процесів в Україні.	Лекція 2 / Практична робота № 1	2 год	5	Згідно розкладу
Тема 3. Методика суспільно-географічних досліджень етнічної структури і етнічної Різноманітності населення України.	Лекція 3/ Практична робота № 2	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	Згідно розкладу
Тема 4. Етнічна структура населення України: територіальні відмінності та динаміка.	Лекція 4/ Практична робота № 3	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	Згідно розкладу
Тема 5. Етномовний склад населення України. Етногеографічні райони України.	Лекція 5/ Практична робота № 4	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	Згідно розкладу
Тема 6. Етнічна структура населення Західного регіону України.	Лекція 6/ Практична робота № 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	5	Згідно розкладу
Тема 7. Етногеографічні системи поліетнічних прикордонних субрегіонів України.	Лекція 7/ Практична робота № 6	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	10	Згідно розкладу
Тема 8. Географія національної структури населення Івано-Франківської області.	Лекція 8/ Практична робота № 7	Захист практичної роботи/ Контрольна робота/ 2 год	10	Згідно розкладу

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання заліку.
Вимоги до письмової роботи	Описові теоретичні питання мають бути розписані тезисно, лаконічно та послідовно. Після написання роботи проходить усний захист (вибірково за необхідності).
Семінарські заняття	Кожне практичне заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту

	індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену.
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити індивідуальну роботу згідно обраної тематики.
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру, комбінований
Програмові вимоги для складання заліку з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/

8. Політика курсу

Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагиату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагиату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагиат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Анісімова Г. М., Молнар Й. Й., Молнар Д. С.С. Географія населення: курс лекцій. – Ужгород: СП «ПоліПрінт», 2012. – 212 с.
2. Гудзеляк І. Географія населення: Навчальний посібник / І. Гудзеляк. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 232 с.
3. Дахно І.І. Країни світу: Енциклоп. Довідник./ І.І. Дахно. — К.: Мапа, 2004. — 606 с
4. Джаман В. Етнічна структура населення центрального регіону України (територіальні особливості на прикладі Черкаської області) / В. Джаман, Я. Джаман // Часопис соціально-економічної географії. – Вип. 16 (1). – Харків: Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 71-81.
5. Джаман В. О. Демогеографія: навчальний посібник / В.О. Джаман, В.П. Круль, Г. Я. Чернюх. – Чернівці: Рута, 2002. – 160 с.
6. Джаман В. О. Етнічна структура населення України: територіальні відміни, динаміка / В. О. Джаман // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія: Географія. – Вінниця, 2006. – Вип. 11. – С. 90-96.
7. Дністрянський М. С. Етногеографія України: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
8. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. Монографія. – Львів: Літопис; Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 490 с.
9. Заставний Ф.Д. Населення України. – Львів: „Край”, „Просвіта”, 1993. – 224 с.
10. Кафарський В.І., Савчук Б.П. Етнологія. Підручник / В.І. Кафарський, Б.П. Савчук. – К., 2006. – 432 с.
11. Круль В.П. Ретроспективна географія з основами етнографії: навчальний посібник / В.П. Круль. – Чернівці: Родовід, 2014. – 296 с.
12. Масляк П.О. Економічна і соціальна географія світу. / П.О.Масляк, І.І.Дахно — К.: Вежа, 2004. — 279 с

13. Махній М. Етнoеволюція: Науково-пізнавальні нариси / М. Махній. – К.: Влох.ua, 2009.
14. Мручковський П.В. Етнічна структура населення Закарпатської області (територіальні особливості) / П.В. Мручковський // Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 21-23 травня 2015 року). – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2015. – С. 211-213.
15. Юрківський В.М. Країни світу. / В.М. Юрківський— К.: Либідь, 2001. —366 с.

До Силабусу також додаються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій);
- 2) Тематика та зміст практичних робіт;
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання);
- 4) Матеріали для дистанційного навчання в системі <http://www.d-learn.pu.if.ua/>

Викладач: _____

Бєлова Н.В.